

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Spørgsmål på spørgsmål

Af Ole Klitgaard 19. december 2009 • I kategorien Sjov •

"Ka' veste flyde? Ka' jakker!" – de unge medlemmer af Hobro Roklub var klædt på til efterfølgende vandgang, da de var tilskuere til navngivningen af klubbens fire nye fartøjer. (Tekst og foto: Sparekassen Hobro)

Da jeg læste [artiklen om palindromer](#), kom jeg i tanke om den ordleg (man kan eventuelt kalde den et ordspil) der går ud på at stille et spørgsmål som skal besvares med et spørgsmål. Jeg ved ikke om legen hedder noget, men der er bestemte sproglige regler som skal overholdes for at spørgsmålet – og spørgsmålet til det – er gyldigt.

Ka' veste flyde? – Ka' jakker!

Det er en af de kendte. Man kan sådan set godt sætte udråbstegn efter det "besvarende" spørgsmål (der vel er noget andet end et retorisk spørgsmål).

Ka' mus li' gulerødder? – Ka' rotter!

Som det ses: Svar-spørgsmålet skal danne et nyt ord – eller en ny sætning – sammen med det

spørgende verbum (det formelle krav), og samtidig skal det være et meningsfuldt spørgsmål i den forstand at det korresponderer med substantivet/navnet i start-spørgsmålet (det indholdsmæssige krav). Et yderligere formelt krav knytter sig til at det – ligesom i et godt rim – er udtalen/ordlyden der gælder. Dette afgør hvornår det (som her med verbet 'kunne') skal hedde ka' og ikke kan. Man kunne godt skrive svarspørgsmålet i ét ord (kajakker/karotter), det ser måske bedst ud på skrift, men det er som sagt udtalen der er det afgørende. Her er et eksempel med kan:

Kan Lise servere? – Kan Tine?

– og igen er svar-spørgsmålet sjovere at høre end at læse.

Der kommer uvægerligt, når man sidder og improviserer sammen, spørgsmål som enten ikke kan godkendes, eller som er på kanten enten formelt eller indholdsmæssigt.

Ka' din ovn varme? – Ka' min?

Den er formelt i orden, men indholdsmæssigt er den lidt kikset, da *min* i svaret har samme betydning som *din* i spørgsmålet. Medmindre den (kan) opfattes som et opklarende spørgsmål (sagde du min?) – så er en straks sjov, men det skal så fremgå af den måde svar-spørgsmålet udtales på.

Her kommer imidlertid en som ikke er formelt i orden:

Har jægeren et spyd? – Harpun!

Der er ikke noget eller nogen der hedder *pun*. Derfor er svaret hverken gyldigt eller sjovt. Her kommer en som i hvert fald er nummeret bedre:

Ku' Ping klippes? – Ku' Pong?

Pong er ganske vist ikke noget almindeligt navn, men det er Ping vel heller ikke, bortset fra i Peter og Ping (som ikke ret mange kender i dag). Desuden fungerer parret Ping og Pong godt.

Ka'n mulat synge? – Ka'n tater?!

Den er på kanten. Den er på en måde sjov eller opfindsom, men udtalen svarer til et dårligt rim fordi der ikke er stød i ordet kantater (går eventuelt an på lollandsk, hvor der jo ikke er stød i ordet tater).

Kan de lækre larver lyse? – Kan de labre?

Den er en tak bedre, men igen kun sjov for så vidt som den er opfindsom, og den går ret beset kun an når den læses, fordi 'de' i kandelabre jo ikke udtales di.

Men det giver point at lave sprogligt opfindsomme spørgsmål der opfylder kravene – som den følgende (en af mine yndlings), der samtidig metaspiller på både form og indhold:

Var nøgen et spørgsmål? – Var bar?! (hvordan man nu end skal stave sidstnævnte spørgsmål, men det er i givet fald kun et problem på skrift, hvor man nok vil skrive Hva' b'ar).

Man kan også tage en som hentyder til etymologien:

Ku' lim binde storbøndernes hænder? – Ku' lak?

– idet kulak betyder knyttnæve, stammende fra tyrkisk kol = arm. Den er forsåvidt for viderekomne.

Der er også muligheder for varianter i det spørgende verbum:

Måske soldater ka' svømme? – Ka' ske lotter?

Eller den mere kendte:

Må gaffel benyttes? – Måske! (?)

Seneste sprognyheder

4/5	Sprogforskerne fandt en skat i skoven politiken.dk
27/4	Lille indsats styrker små børns sprog www.dr.dk
26/4	Lad os komme det danske 'jantekomma' til livs politiken.dk
23/4	Ud med sproget - Berlingske Mener www.b.dk
20/4	Unikt runefund i centrum af Odense videnskab.dk

4/1	John Holm, Pioneer in Linguistics, Dies at 72 www.nytimes.com
10/8	Young women, give up the vocal fry and reclaim your strong female voice www.theguardian.com
20/5	Bill Funding Native Language Programs Passes mtpr.org
17/5	Sounds Of The Pilbara II: Songs In Language finishes recording - WAM - West Australian Music wam.org.au
13/5	Seven US Senators Introduce Bill to Promote Preservation of American Indian Languages - Native News Online nativenewsonline.net

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog-museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Sjov'

A dybtgoing study af Nisse-engelsk

The language of *The Julekalender*

Palindromer

Nominees and candidates for Ig Nobel prizes in linguistics

Nye kommentarer

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Mads Haupt til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Monica Scheuer til Jødiske efternavne

jane til Jødiske efternavne

InglÉS til Sprogene i Mozambique

Birgit Eggert til Hvad er der blevet af Maren?

Grethe Movsing til Hvad er der blevet af Maren?

Henrik Klindt-Jensen til Ded borriñholmska måled

Artikler om

Ka(n) gaffel bruges? – Ka(n)ske! (?)

Men det er samtidig en blandingsform, måske ligefrem en slags formel høreunge, idet der her nærmest er tale om et egentligt svar – omend “måske” her lyder sjovest hvis det høres, dvs. forstås, som et spørgsmål (der er næppe forskel i udtalen, men man kan benytte sig af ledsagende kropssprog).

Her kommer en lidt mere fantasifuld en:

Har Knud hoved? – Har Bo øre?

Den er dog mere fantasifuld end god: Dels hedder det jo Knudshoved, dels er det vanskeligt at udtale Harbøre som et spørgsmål (også pga. at der er stød i navnet Bo).

Man konstruerer sit spørgsmåls-par ved at tage udgangspunkt i svar-spørgsmålet. For eksempel et sjovt ord som karusse. Det skal bruges i flertal, altså karusser. Men hvad skal det indledende spørgsmål være? Fx ka’ tysker...? Nja, altså man kan jo godt sige “Ka’ tysker svømme?” – men den er for uraffineret. Så er det lidt dybere med “Ka’ litauer fange fisk?” – men nok kun hvis den man stiller spørgsmålet, ved at karusse er et litauisk ord (karūšis).

Eller her er en anden som er sjovest hvis man har læst Holberg – og samtidig udtaler ajle som alje (hvilket jo er meget almindeligt):

Kan tis drikkes? – Kanalje / Kan alje! (?)

Men lad os i stedet vælge kamel. Hvordan finder man et spørgsmål til den? Hvad med “Ka’ sukker...”? Så bliver det fx denne:

Ka’ sukker sælges i ørkenen? – Ka’ mel?

Lad os tage et par med *har*:

Har Susanne kunnet spille? (evt. Har Susanne et instrument?) – Har Monika?

Har Ib drukket sin øl? – Har Bo?

Sidstnævnte er o.k. (og tilstrækkelig sjov) selvom ølmærket har tryk på første stavelse. Men så kunne man forsøge med en mere finurlig en der spiller på det:

Har Ib taget trykket af sin øl? – Har Bo?

Ka’ termin udtales på japansk? – Ka’ rate?

Kan De ane den søde, runde smag? – Kan De se ring?

Sidstnævnte går kun an på skrift, og den er næsten umulig at udtale så den bogstavelige pointe fattes. Så jeg vil slutte af med en der fungerer mundtligt:

Ka’ man trille en ost ned ad Strøget? – Ka’ man bær’ n? [camembert’en]

- der på samme måde som i udtalen af ordet hindbær [himbær] benytter sig af assimilation mellem ordene man og bær [mam bær], så vi er tættest muligt på en ægte camembert.

God jul!

*Ole Klitgaard, kultursociolog
bogtilrettelægger, [Forlagsbureauet](#)*

Læs også:

1. [Det makedonske spørgsmål](#) Makedoniens flag foran det gigantiske kors (vist nok verdens største) på Vodnobjerget uden for hovedstaden Skopje. (Foto: Uffe Andersen) Det makedonske spørgsmål har naget Balkan og dermed Europa i halvandet...
2. [StandUpResearch](#) Tema: (Næsten) alt om sprog – Kommer Peter til festen i morgen? – Det er ikke godt at vide. Hvorfor er det ikke godt at vide når afsender formentlig synes...
3. [Palindromer](#) Den palindromitisramte Krister opstod i 1995 under matematikforelæsningerne på Aarhus Universitet. Han har tidligere optrådt i studenterbladet Mads Føk og i to undergrundsalbums. Nu har forlaget politisk revy udgivet et...
4. [Na'vi](#) I filmen Avatar har heltene deres eget særlige sprog, na'vi. Her taler heltinden, hovedgedatteren Neytiri, med en plante. Na'vi blev skabt af lingvisten Paul Frommer. Der findes et interview med...

Tagget med: Holberg, lollandsk, mening, Ord, ordleg, ordspil, palindromer, retorisk spørgsmål, rim, russisk, Sjov, sproglege, spørgsmål, stød, sætning, tyrkisk, Udtale

4 kommentarer

Bjørn A. Bojesen

20. december 2009 • 13:07

Jeg konstruerede følgende for nogle år siden. Hvis man er lidt fleksibel i udtalen, fungerer den:

Ku' grisene leve i Polynesium?

– Ku' kørerne? (Dvs. Cook-ørerne!)

Svar

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
januar 2015	Ethnologue: Languages of the World
december 2014	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
november 2014	LL-Map: Language and Location
maj 2014	Minority Rights Group
marts 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
februar 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
oktober 2013	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	
juli 2009	
juni 2009	

https://web.archive.org/web/20160513174801/http://sprog museet.dk/sjov/sporgsmaal-pa-sporgsmaal/[14-10-2021 21:42:21]

Esther Hansen

6. januar 2010 • 14:30

Ka' Abraham li' at gå med hat?
Ka' Lot!

Ka' stære sprøjte?
Ka' skader!

Bare et par stykker af dem jeg kan huske fra min barndom.

Svar

maj 2009
april 2009
marts 2009

Christopher Morgenstjerne

17. januar 2010 • 17:37

- Kan præster skyde med geværer?
- Ka' rabiner'?

- Yder køer mere, når man spiller operettemusik i stalden?
- Gør svin?

Svar

Mette Balslev Greve

28. november 2012 • 07:50

Her kommer så min, som jeg er meget stolt over:

- Ka' stiletter li' brun sovs?
- Ka' tøfler?

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

